

Itä-Suomen sosiaalityön päivät 13.-14.11.2006

KULTTUURIA SOSIAALITYÖHÖN!

KEINU – taiteilijat vanhusyhteisön arjessa
-projekti 10.4.2006- 30.8.2007

Keinun taustalle

- sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys haasteet sosiaalialalla Pohjois-Karjalassa → korkea sairastavuus, mielenterveys- ja päihdeongelmat, väestön ikääntyminen, nuorten poismuutto, korkea pitkäaikaistyöttömyys, alhainen tulo- ja koulutustaso
- toisaalta Pohjois-Karjala halutaan nähdä kulttuurimaakuntana, jossa kulttuuri tuo hyvinvointia, vetovoimaisuutta, uutta työtä ja taloudellista vahvuutta: kulttuuri vahvan aluekehityksen tärkeä osa

- kulttuurinen työ sosiaalialan työn rikastuttajana vahvistuu: osallisuus kauneuden, harmonian, luovuuden ja mielikuvituksen käyttöön osallistumista vastuuseen ja vaikuttamiseen
- vaikuttamista oman kulttuurin luomiseen ja uudenlaisen arkipäivän/ tulevaisuuden rakentamiseen
- taiteen rooli ja paikka sosiaalialan ammattikäytännöissä ja yksiköissä – kulttuurin ja sosiaali- ja terveysalan rajapinnat

Keinun tavoitteet

- taide- ja kulttuuritoimintamallien kehittäminen taiteilijoiden ja vanhusyhteisöjen yhteistyölle
- taidetta ryhmille, joiden on vaikea lähteä hakemaan taide- ja kulttuurikokemuksia yhteisönsä ulkopuolelta: kulttuuridemokratia?
- laitoksissa asuvien (myös päivätoimintaan osallistuvien) vanhusten ja henkilökunnan hyvinvoinnin ja jaksamisen vahvistaminen: osallisuus, syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäiseminen, ilo ja elämykset, hoitotyön ja –työntekijöiden vahvistaminen taiteen keinoin
- taiteilijoiden vanhustyön osaaminen

- Keinua liikuttavana voimana sosiokulttuurisen innostamisen ja yhteisötaiteen periaatteet
- yhteisötaiteen, soveltavan taiteen ja osallistuvan taiteen sovellusten oppiminen ja tunnetuksi tekeminen
- pohjoiskarjalaisten ammattitaiteilijoiden työtilanteen parantaminen: työllistymistä tukevien rakenteiden synnyttäminen
- julkisen ja yksityisen sektorin palveluyksiköiden kynnysten madaltaminen taiteilijoiden palkkaamiseen
- tietoisuuden lisääminen taiteen sovellutuksista sekä merkityksestä hyvinvoinnin edistäjänä

Keinun sosiokulttuurinen vanhuuskäsitys

- lääketieteellisen, medikaalisen hoitotyön ihmiskäsityksen rikastuttaminen ja laajentaminen: ikäihminen rikkaita ikäkerroksia kantava luova kansalainen
- lähtökohtana ikäihmisten oma kulttuuri, joka syntyy heidän omista luovista voimavaroistaan ja luovuudestaan käsin, ja joka kumpuaa heidän omasta elämisen maailmastaan, eletystä elämästään ja rikkaasta kokemusvarastostaan

(Hohenthal-Antin 2001)

Keinun toiminta

- 11 eri alan taiteilijaa (kuvataide, musiikki, draama, tanssi, taidekäsityöt, kirjallisuus)
- 12 kunnallista ja yksityistä vanhusyksikköä: Joensuu, Lieksa, Outokumpu, Eno/Uimaharju, Kitee, Kesälahti, Hoitokoti Piritta/Joensuu ja Eerika/Kitee
- Taiteilijat työskentelevät vanhusyksikössä 14h/kk: elokuu-toukokuu 2006-2007: yhteinen suunnittelu – kokeilut/toiminta/arviointi
- kuukausittaiset kehittämispäivät: taiteilijat ja vanhustyöntekijät (n. 35 hlöä) kokoontuvat jakamaan kokemuksiaan ja saamaan valmennusta mm. yhteisötaiteeseen, innostamiseen ja vanhustyön haasteisiin

Havaintoja ja kysymyksiä matkan varrelta

- Keinu kiinnostava toiminta- ja tutkimusalue: toimintakulttuurien rajapinnat: kulttuurinen, sosiaalinen, medikaalinen
- Virallinen tieto ja "toinen tieto/vastatieto" – kuka tietää, kenen ääntä kuunnellaan, kuka puhuu kenenkin puolesta?
- Taide ja kulttuuri – käsitteitä keveämmäksi
- Taiteen merkitys: välinearvo vai arvo sinänsä?
- Soveltavan ja esittävän taiteen näköaloja
- Kuntien vanhuslaitosten käytännöt ja sosiokulttuurinen innostaminen/yhteisötaide kohtaavat - ja törmäävät!

Taiteen rooli ja paikka vanhustyön ammattikäytännöissä ja yksiköissä

- Taiteilija ja taidetoiminta avosylin vastaanotettu – vanhusten ja hoitotyöläisten ilo, huumori, odotus, innostus: "erilainen arkipäivä"
- Hoitajien syyllisyys: puuttuvat "osallistumisen luvat", kaatuvat perustyön rutiinit
- "Tuokiopedagogiikan" perinne ja yhteisötaide - virike- ja askartelutoiminta vs. sosiokulttuurinen innostamistoiminta → yhteisötaiteen tehtävänä käynnistää erilaisia prosesseja osallistujissa – eivät sidoksissa aikaan eikä paikkaan
- Miten vanhusyhteisön rakenteet ottavat tämän vastaan?

- Taiteilijoiden monivärinen osaamis- ja roolipaletti – osaamisen ja roolien ristivedot: taiteenalojen ylittäminen, soveltaminen, laitossyhteisön rutiineihin ja struktuureihin sopeutuminen, vanhusten huonokuntoisuuteen törmääminen vs. omat taiteelliset ambitiot
- Vanhusten oikeus osallistumiseen ja osallistumattomuuteen: mistä puhutaan kun puhutaan osallistumisesta?
- Oikeus muistamiseen ja muistamattomuuteen – kuka kohtaa kipeät muistot taidetuokion ulkopuolella?
- Muistamisen "luvat" – mitä vanhus saa muistaa?
- Naisten Keinu - vanhat naiset, naistaiteilijat, hoitotyöläisnaiset, tutkijanainen – naisten väliset erot ja erityisyydet

Keinu - yhteystiedot

Teija Makkonen

YTM, projektipäällikkö

Keinu - taitelijat vanhusyhteisön arjessa -projekti

Rantakatu 26 b 2.krs

80100 JOENSUU

GSM: 050 364 0236

fax: (013) 748 804

e-mail: Teija.Makkonen@pkamk.fi

Hankkeen nettisivut: www.pkamk.fi/keinu